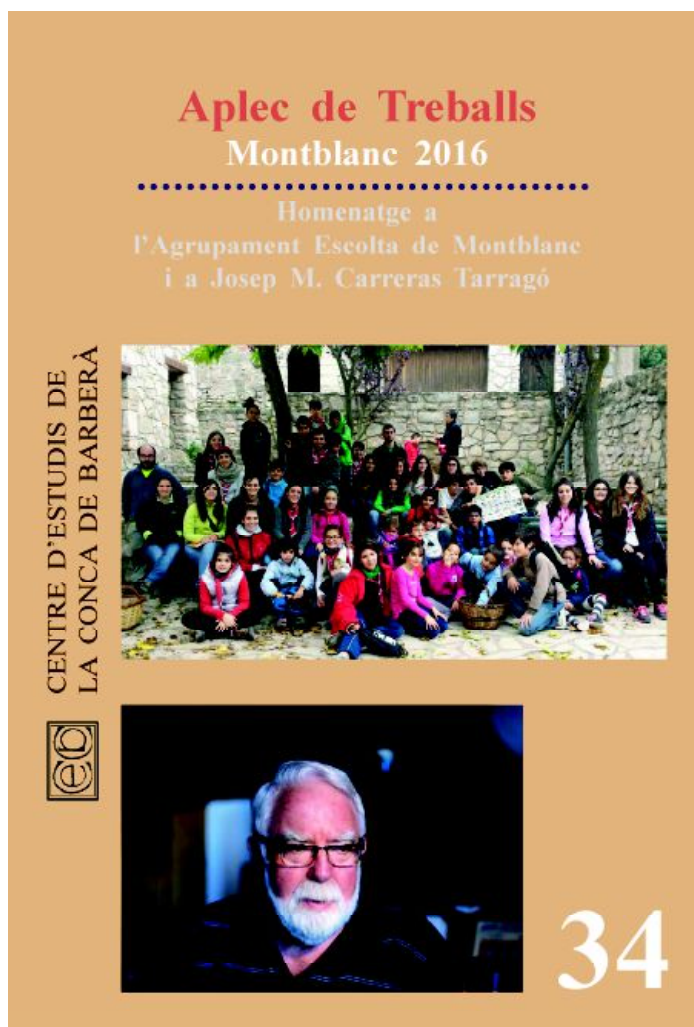

Aplec de Treballs 34**Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, 2016. Montblanc,**

El diumenge 30 d'octubre de 2016 es presentà un nou número de la revista anual del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà que tot seguit ressenyem per temàtica i autors:

L'apartat dels homenatges l'enceta Joan-Pau Jàvega València valorant els 50 anys d'escoltisme a Montblanc (1966-2016), on comenta la ideologia i evolució del moviment escolta a nivell mundial, català o local, en el darrer cas destacant la figura de Mn. Albert Palacín. El segon reconeixement es fa a la persona de Josep M. Carreras Tarragó (Santa Coloma de Queralt, 1941), ell mateix exposa la seva trajectòria personal, en els estudis, treball, família, però sobretot en el camp de l'activisme associatiu i cultural a través de la revista *La Segarra* (des de 1979) i posteriorment l'Associació Baixa Segarra (des de 1992) segueixen les emotives glosses dels bons amics Joan Mestre Segalà, Silvestre Palà Augé i Francesc Manresa Manresa. Uns enaltiments justos i merescuts que mostren la vitalitat de la comarca.

PREHISTORIA I HISTÒRIA ANTIGA

Referències sobre l'Art llevantí a les Muntanyes de Prades (II). Les figures d'animals, de Ramon Viñas i Albert Rubio.

Continuació d'un primer estudi (publicat al núm. 30 de l'*Aplec de Treballs*, 2012), en què es fixaven els 7 conjunts rupestres dels actuals termes municipals de Montblanc i Cornudella del Montsant, on eren representats 23 exemplars de fauna salvatge. Ara, els autors fan les descripcions de les figures per cadascun dels set conjunts o abrics, analitzant les relacions entre figures animals i humanes i d'aquestes amb altres expressions plàstiques d'àrees properes.

El primer habitant de la Conca de Barberà amb nom conegut. Notícia d'una inscripció romana trobada a Solivella, de Jordi López Vilar.

Notícia d'un petit fragment de ceràmica romana, un plat, datat al segle I dC, localitzat al terme de Solivella que du inscrit el nom del seu propietari. Abans de donar detalls d'aquesta troballa, l'autor esmenta els nombrosos jaciments rurals, fruit d'un poblament ampli de la Conca, però lamenta que en aquestes terres no hi hagi un estudi de conjunt sobre el romà, excepte a Tarragona.

HISTÒRIA MODERNA

La capella de Sant Antoni de Pàdua i Sant Magí del mas del Cogul (segles XVIII i XIX), de Joan M. Quijada Bosch.

Història de la família Mateu i de les seves possessions al voltant del mas del Cogul, a l'antic terme de Vallverd, actualment del municipi de Sarraí, on foren autoritzats a construir una capella, per a poder oir missa, sense haver-se de desplaçar, amb llicència eclesiàstica, també, per a poder-hi ser enterrats ells i els seus descendents.

HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA

Els Torraires de Montblanc a la Revolució de Setembre (1868), de Joan Bofarull Solé.

Descripció de la festa espontània que s'organitzà a Montblanc en saber-se el triomf de la Revolució liberal a Espanya, capitanejada pel reusenc General Prim. En el seguici popular hi actuà un grup de castellers, l'autor intenta determinar –seguint l'itinerari històric respectiu- quina de les dues colles –Torraires de Montblanc o Xiquets de Valls- va actuar en aquella ocasió.

L'emigració de les Muntanyes de Prades vers la Conca de Barberà en el primer quart del segle XX, de Josep M. Grau Pujol.

L'autor, en articles i llibres anteriors, havia estudiat l'emigració de les Muntanyes de Prades vers al Camp de Tarragona i ara ens informa –sempre en base als padrons d'habitants- d'aquesta mateixa emigració cap a la Conca, en particular a Montblanc, Vilaverd i Vimbodí, en el període 1910-1920, quan els dotze pobles de les Muntanyes van perdre un 8,9% de la seva població. Arran de la crisi de la fil·loxera (1887-1897), la població ja s'havia reduït en un 13,4%.

El setmanari «La Conca de Barberà», de Montblanc: catalanisme agrarista (1903-1908), de Xavier Ferré Trill.

Aproximació a les motivacions ideològiques i polítiques d'aquest rotatiu adscrit inicialment a La Unió Catalanista, que va esdevenir òrgan de Solidaritat Catalana, alhora que impulsà –en

base a la defensa de l'agricultura vitivinícola i de les necessitats dels pobles de la Conca- la cohesió territorial, el catalanisme polític i el sentit de comarcalitat al voltant de Montblanc.

Un episodi més dels «Fets de Solivella»: les execucions de Sarral del 12 de febrer de 1937, de Josep M. Sans Travé.

L'autor solivellenc explica el procés que va conduir, per part del Comitè Antifeixista de Solivella, a l'intent d'assassinat de 50 persones d'aquesta vila (moltes de les quals s'escaparen i van poder salvar-se), acusades de dretes, i que foren traslladades a Sarral per a ser executades, en venjança per la caiguda de Málaga en mans franquistes. Acabada la guerra, s'inhumaren els cossos de les sis víctimes, els noms dels quals el franquisme vencedor recordà en un monument al lloc dels fets.

HISTÒRIA DE L'ART

Mestre Joan de Tarragona: hipòtesi sobre la seva obra general i la seva producció a la Conca de Barberà (segle XIV), de Jaume Felip i Sánchez.

L'article estudia l'obra de l'arquitecte, pintor i escultor, Joan de Tarragona, al qual l'autor atribueix el monument funerari de l'Arquebisbe Joan d'Aragó, la capella del Palau Episcopal de Tortosa i obres d'escultura a València, Montblanc i el Monestir de Poblet. Estableix també paral·lelismes pictòrics entre una única obra seva documentada, la cara de Sant Simeó, a l'ermita de Paret Delgada (La Selva del Camp) i les portes del reliquiari de Santa Tecla de la Catedral de Tarragona, que fixa la imatge facial de Sant Pau.

Els mestres fusters de Vimbodí i el desaparegut retaule de l'altar major de l'església de Sant Salvador (1539-1548), de Jaume Felip i Sánchez.

S'estudia, provinent del fons notarial de Vimbodí, el contracte que signaren, el 1359, dos mestres fusters d'aquest poble, els germans Jaume i Gaspar Figuerola, per a construir el retaule de l'altar major de l'església parroquial. Es destaca la llarga tradició de bons mestres fusters a Vimbodí, activada per la proximitat del Bosc de Poblet i per la protecció que el monestir hi exercia des de final del segle XIII, a més de l'atenció dels monarques catalans per encarregar obres d'art de categoria.

El Casal d'Entitats de Montblanc, apunts d'un estudi històric-arquitectònic, d'Alexandre Rebollo Sánchez.

L'autor passa revista a la història de l'actual immoble del Casal d'Entitats –edifici medieval documentat el 1642-, remarcant-ne l'evolució arquitectònica des d'aleshores, amb els principals canvis durant el segle XX, consignant els noms dels diversos propietaris, així com els usos diversos que ha tingut: Escola de les Germanes Carmelites, Institut de Formació Professional, Escola Municipal de Música i de fa uns anys, Casal d'Entitats.

El conjunt d'escultura barroca de Sarral, de Damià Amorós i Albareda.

Anàlisi de les sis peces d'escultura barroca en alabastre, tres de les quals de l'escultor Isidre Espinalt, a l'església parroquial de Sarral i altres tres d'autor i procedència desconeguts, descobertes entre 2001- 2006 en el curs d'unes obres de reorganització de l'Abadia. Les tres peces d'Espinalt

formen part del conjunt escultòric del retaule major de l'ermita dels Sants Metges Cosme i Damià, realitzat el 1770, salvades miraculosament de la destrucció de 1936.

L'incendi de l'església parroquial de Sarraí, de 1801: nou projecte de reforma, nous dilemes artístics, d'Anna Isabel Serra Masdeu.

L'autora estudia els diversos infortunis, meteorològics o bèl·lics, que l'església de Sarraí va haver de passar des de la seva primera construcció, el segle XV, fins a les destruccions de la Guerra Civil de 1936, passant per la llarga etapa d'aixecament d'una església de nova planta, que ocupà bona part del segle XVIII. L'incendi de 1801 fou el més devastador i mobilitzà tota la població per a reconstruir l'interior del temple, amb la polèmica per la restauració entre els tècnics de Madrid i els mestres d'obres locals, el primer estudi de l'església de Sarraí el realitzà Joan Fuguet a la *Miscel·lània Sarraíenca*, de 1981.

La comunicació de l'art. L'artista Maties Palau Ferré vist pel poeta Josep M. Amorós Bayer, de Rosa de les Neus Marco-Palau.

Estudi de les tècniques, els símbols i l'estil del pintor, escultor i ceramista montblanquí, Maties Palau Ferré, a través de la poesia que li va dedicar el poeta i convilatà, Josep M. Amorós. L'autora reproduceix el text poètic, analitzant-ne els elements principals, extrets de la simbologia pictòrica de Palau (el colom de la llibertat, la branca d'olivera de la pau, la noia d'ulls grans, etc), que s'amplia amb el paisatge de Montblanc, la tradició clàssica, la llegenda de Sant Jordi o les referències bíbliques.

BIOGRAFIES

Francesc Cortiella Òdena, historiador de Vilaverd: una aproximació biogràfica, de Francesc d'Assís Cortiella i Masdeu i Elga Cremades i Cortiella.

Els autors detallen la síntesi biogràfica del professor i historiador de Vilaverd, Francesc Cortiella Òdena (1933-1987), que exercí de mestre a Rojals, Balaguer, Alforja, La Selva del Camp, Vila-rodona i diversos barris de Tarragona, així com a la delegació que la Universitat de Barcelona tenia a Tarragona. El seu àmbit d'estudi fou la Història Medieval del Camp de Tarragona i la Conca de Barberà, sobre la qual es doctorà el 1978, alhora que el 1979 es llicencià en Filologia Catalana, essent nomenat membre de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, filial de l'IEC.

EL PATRIMONI ARTÍSTIC

Un plat petitori, procedent de Blancafort, al Museu Diocesà de Tarragona, de Sofia Mata de la Cruz.

La historiadora reporta la col·lecció de 49 plats petitoris –bacines o plats d'almoïna- reunits al Museu Diocesà de Tarragona, procedents de diverses esglésies de la diòcesi, entre les quals la de Blancafort, que féu donació d'un d'aquests plats el 1918. Normalment de llautó fos, però també de plata, i amb escenes representant episodis de l'Antic Testament, aquests plats van popularitzar-se sobretot a partir del segle XVII.

FONTS BIBLIOGRÀFIQUES

Articles sobre ciències socials i humanitats publicats a la revista *Vilaverd parla* (1988-2001), de Martí Torrell Poch.

L'autor repassa, primerament, les publicacions de Vilaverd durant la II República i el franquisme per analitzar, després, la trajectòria de la revista *Vilaverd parla* entre 1988 i 2001, dirigida per Jaume Solé Olivé i impulsada per l'Associació de Veïns, per bé que oberta a tothom com a espai de debat col·lectiu. Els 46 números publicats són la crònica de la vida vilatana al llarg dels anys noranta.

Bibliografia sobre la Conca de Barberà (2014-2016), de Josep M. Porta i Balanyà.

L'arxiver destaca diverses novetats, com la segona edició de la *Història de Poblet*, del pare Agustí Altisent, a cura de Maria Bonet i Octavi Vilà (actual abat), llibres de memòries (com els de Pau Clofent i d'Enriqueta Moix), així com textos dedicats al patrimoni arquitectònic religiós de Montblanc (Fuguet, Plaza i Mirambell), a la Història dels cinemes tarragonins, d'Isaac López, i a la fauna del Bosc de Poblet, de Cristian Luque i Núria Foguet.

Xavier Garcia Pujades